

Αρείου Πάγου 85/2013 (B1, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ)

Πηγή: <http://www.areiospagos.gr/>, ΕΕΔ Τόμος 72/2013 σελ. 578

Η χορήγηση και εφαρμογή λειτουργικού διαλλείματος για τους εργαζόμενους που χρησιμοποιούν ηλεκτρονικό υπολογιστή υλοποιείται σύμφωνα με το π.δ. 398/1994 μετά από διαβουλεύσεις μεταξύ εργοδοσίας και εργαζομένων.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

B1' Πολιτικό Τμήμα

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές: Σπυριδωνα Ζιάκα, Αντιπρόεδρο Αρείου Πάγου, Βαρβάρα Κριτσωτάκη, Ανδρέα Δουλγεράκη, Νικόλαο Πάσσο και Δημήτριο Κόμη, Αρεοπαγίτες.

Συνήλθε σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του στις 4 Δεκεμβρίου 2012, με την παρουσία και του γραμματέα Αθανασίου Λιάπη, για να δικάσει μεταξύ:

Του αναιρεσίοντος: Η. Ν. του Α., κατοίκου ..., ο οποίος παραστάθηκε με τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Πέτρο Μαρκέτο.

Της αναιρεσίβλητης: Ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία "ΚΟΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΣ ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ (ΚΤΕΛ) ΥΠΕΡΑΣΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ", που εδρεύει στον Βόλο Μαγνησίας και εκπροσωπείται νόμιμα. Παραστάθηκε ο Πρόεδρος και νόμιμος εκπρόσωπος αυτής, Δ. Κ. του Σ., με τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Θεόφιλο Κώτσιου.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 10-12-2002 αγωγή του ήδη αναιρεσίοντος, που κατατέθηκε στο Ειρηνοδικείο Αθηνών. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 696/2003 οριστική του ίδιου Δικαστηρίου και 6837/2006 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζητεί ο αναιρεσείων με την από 27-11-2009 αίτησή του.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν όπως σημειώνεται πιο πάνω. Η Εισηγήτρια Αρεοπαγίτης Βαρβάρα Κριτσωτάκη διάβασε την από 2-10-2012 έκθεσή της, με την οποία εισηγήθηκε να απορριφθεί η αίτηση αναιρέσεως.

Ο πληρεξούσιος του αναιρεσίοντος ζήτησε την παραδοχή της αιτήσεως, ο πληρεξούσιος της αναιρεσίβλητης την απόρριψή της, καθένας δε την καταδίκη του αντιδίκου μέρους στη δικαστική δαπάνη.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του Π.Δ. 398/1994 "Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την εργασία με οθόνες οπτικής απεικόνισης σε συμμόρφωση με την οδηγία του Συμβουλίου 90/270/ΕΟΚ", 1. Ο εργοδότης υποχρεούται να σχεδιάζει την δραστηριότητα του εργαζόμενου κατά τρόπον ώστε η καθημερινή εργασία σε οθόνες οπτικής απεικόνισης να διακόπτεται περιοδικά με διαλείμματα ή αλλαγές δραστηριότητας, που θα περιορίζουν το φόρτο εργασίας στην οθόνη οπτικής απεικόνισης σύμφωνα με το παράρτημα Ι του άρθρου 11. 2. Ο εργοδότης διαβουλεύεται με τους εργαζομένους ή/και τους εκπροσώπους τους για τον σχεδιασμό και την οργάνωση της εργασίας με σκοπό την ικανοποίηση των απαιτήσεων της παραγράφου 1 σύμφωνα και με το παράρτημα Ι του άρθρου 11. Το εν λόγω παράρτημα στο άρθρο 4 παρ. 1 αυτού, ορίζει ότι: "Εφόσον δεν είναι εφικτό να οργανώνεται η εργασία με τέτοιο τρόπο ώστε φυσιολογικά να μπορεί ο εργαζόμενος να την εναλλάσσει με άλλες μορφές εργασίας, είναι χρήσιμο να εξασφαλίζονται στον εργαζόμενο διαλείμματα εργασίας ανά δίωρο, ανάλογα με το είδος της εργασίας. Σε καμιά περίπτωση τα διαλείμματα αυτά δεν πρέπει να συσσωρεύονται". Κατά δε την παρ. 2 του ίδιου άρθρου: "Ο χρόνος απομάκρυνσης του εργαζόμενου από τη θέση εργασίας με οθόνες οπτικής απεικόνισης (είτε για διάλειμμα εργασίας είτε για αλλαγή δραστηριότητας) μπορεί να είναι έως 15 λεπτά ανά δίωρο". Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 5 της με αριθμό 9/1997 Διαιτητικής αποφάσεως της Εθνικής Κλαδικής Συλλογικής Ρύθμισης των όρων αμοιβής και εργασίας των εργαζομένων στα αστικά και υπεραστικά ΚΤΕΛ όλης της χώρας, "Η χορήγηση και εφαρμογή του λειτουργικού διαλείμματος για τους εργαζόμενους που χρησιμοποιούν Η/Υ στα ΚΤΕΛ καθορίζεται με ειδική συμφωνία μεταξύ της διοίκησης του συγκεκριμένου ΚΤΕΛ και του αντιπροσωπευτικότερου επιχειρησιακού σωματείου στο ΚΤΕΛ αυτό με βάση τις ειδικές συνθήκες εργασίας και τους όρους που καθορίζονται με το Π.Δ. 398/94 στα πλαίσια της οδηγίας 90/270 της ΕΟΚ". Από το συνδυασμό των πιο πάνω διατάξεων προκύπτει ότι η χορήγηση και εφαρμογή λειτουργικού διαλείμματος για τους εργαζόμενους που χρησιμοποιούν ηλεκτρονικό υπολογιστή, επιβάλλεται μεν από τις διατάξεις της Κοινοτικής οδηγίας 90/270 και του εκδοθέντος σε εφαρμογή αυτής Π.Δ. 398/1994, υλοποιείται όμως μετά από διαβουλεύσεις μεταξύ της εργοδοσίας και των εργαζομένων, δεδομένου ότι η ως άνω Κοινοτική Οδηγία δεν περιέχει διατάξεις δεκτικές άμεσης εφαρμογής, παρέχει μόνο γενικές κατευθύνσεις προς τα κράτη - μέλη, υποχρεούμενα να συμμορφωθούν και να εξειδικεύσουν το περιεχόμενό της, ενώ το Π.Δ. 398/94 θέτει ως προϋπόθεση εφαρμογής του διαλείμματος τις διαπραγματεύσεις μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών, οι οποίες επιβάλλεται να διεξαχθούν με αφετηρία το ελάχιστο περιεχόμενο προστασίας των εργαζομένων που αξιώνει (απαγόρευση συσσώρευσης, διάλειμμα ανά δίωρο κ.λπ.), καθώς και τις κατευθυντήριες οδηγίες προς την επίτευξη του σκοπού αυτού, πλην όμως αφήνει σχετική ελευθερία ως προς την επιλογή του τρόπου συμμόρφωσης (διάλειμμα είτε αλλαγή δραστηριότητας), ανάλογα με τις ειδικότερες συνθήκες

της επιχείρησης, αλλά και του χρόνου διάρκειας του διαλείμματος, ο οποίος στο παράρτημα Ι άρθρ. 4 του άνω π.δ. οριοθετείται μόνο ως προς το μέγιστο όριό του (15λεπτο) και όχι ως προς το ελάχιστο. Εξάλλου, όσον αφορά τους εργαζόμενους στα ΚΤΕΛ όλης της χώρας σύμφωνα με την ΔΑ 7/97, η χορήγηση του λειτουργικού διαλείμματος προϋποθέτει προηγούμενη ειδική συμφωνία μεταξύ της διοίκησης του συγκεκριμένου ΚΤΕΛ και του αντιπροσωπευτικού σωματείου των εργαζομένων. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 216 παρ. 1α του Κ.Πολ.Δ., η αγωγή εκτός από τα στοιχεία που ορίζονται στα άρθρα 118 ή 117 του ίδιου κώδικα πρέπει να περιέχει σαφή έκθεση των γεγονότων που θεμελιώνουν σύμφωνα με το νόμο την αγωγή και δικαιολογούν την άσκησή της από τον ενάγοντα κατά του εναγομένου.

Στην προκείμενη περίπτωση, όπως προκύπτει από το δικόγραφο της αγωγής, επί της οποίας εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, ο αναιρεσείων εκθέτει ότι κατά το ένδικο χρονικό διάστημα προσέφερε τις υπηρεσίες του στην αναιρεσίβλητη (ΚΤΕΛ Ν. Μαγνησίας) δυνάμει συμβάσεως εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, ως εκδότης εισιτηρίων στο εκδοτήριο στην Αθήνα χρησιμοποιώντας ηλεκτρονικό υπολογιστή, από το έτος 1990. Ότι η αναιρεσίβλητη δεν του χορήγησε το προβλεπόμενο από το Π.Δ. 398/1994 και την ΔΑ 9/97, 15λεπτο ανά δώρο λειτουργικό διάλειμμα, επιβάλλοντάς του τη συνεχή παρουσία του σε όλη τη διάρκεια του 8ώρου ημερήσιου ωραρίου του ενώπιον της οθόνης του Η/Υ. Ότι, επειδή του αποστέρησε τα παραπάνω λειτουργικά διαλείμματα (τέσσερα 15λεπτα ανά δώρο ημερησίως) του οφείλει από την αιτία αυτή για κάθε αποστέρηση λειτουργικού διαλείμματος το αντίστοιχο ωριακά νόμιμο ωρομίσθιο του, ως αποζημίωση κατά τις ως άνω διατάξεις σε συνδυασμό με τις διατάξεις του αδικαιολογήτου πλουτισμού, καθώς και χρηματική ικανοποίηση λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστη. Ζητούσε δε να υποχρεωθεί η αναιρεσίβλητη να του καταβάλει για τις πιο πάνω αιτίες το συνολικό ποσό των 4.917,92 ευρώ. Με το περιεχόμενο και το αίτημα αυτό η αγωγή είναι αόριστη ως προς όλες τις βάσεις της, δεδομένου ότι σύμφωνα με τα εκτιθέμενα στην αγωγή γίνεται επίκληση μόνο των ως άνω διατάξεων από τις οποίες όμως δεν γεννάται υποχρέωση αποζημιώσεως της αναιρεσίβλητης, αφού δεν αναφέρεται αν έγινε εξειδίκευση της υποχρέωσής της προς χορήγηση του λειτουργικού διαλείμματος σύμφωνα με την παραπάνω διαιτητική απόφαση, γεγονός που αποτελεί κατά τα αναφερόμενα στη μείζονα σκέψη προϋπόθεση για τη χορήγησή του και ως εκ τούτου δεν τίθεται θέμα αδικαιολογήτου πλουτισμού της αναιρεσίβλητης, ενώ ουδόλως αναφέρονται περιστατικά που να συνιστούν αδικοπρακτική συμπεριφορά αυτής σχετικά με τη μη χορήγηση του εν λόγω λειτουργικού διαλείμματος. Επομένως, το Πολυμελές Πρωτοδικείο το οποίο με την ίδια αιτιολογία απέρριψε την έφεση του αναιρεσειόντος κατά της πρωτόδικης απόφασης με την οποία είχε επίσης απορριφθεί η αγωγή με διαφορετική αιτιολογία, δεν παραβίασε τις ως άνω ουσιαστικές διατάξεις, ούτε αυτές των άρθρων 200, 288, 648, 652, 662, 904 επ. 914, και 932 ΑΚ και ο μοναδικός λόγος της αιτήσεως αναιρέσεως από τον αριθμό 1 του άρθρου 560 του Κ.Πολ.Δ. είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει την από 27-11-2009 αίτηση του Η. Ν. για αναίρεση της 6837/2006 αποφάσεως του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Και

Καταδικάζει τον αναιρεσείοντα στη δικαστική δαπάνη της αναιρεσίβλητης, την οποία ορίζει στο ποσό των χιλίων οκτακοσίων ευρώ (1.800) ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 13 Δεκεμβρίου 2012. Και

Δημοσιεύθηκε στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 22 Ιανουαρίου 2013.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ